

Олег ЛЕВІН

доцент кафедри
соціально-економічних дисциплін,
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат історичних наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0003-3501-3509>

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС

Протистояння України з росією триває не одне століття. Почалося воно з появи слов'янських племен на нашій території – полян та в'ятичів. Київські поляни домінували над іншими східнослов'янськими племенами з деяких причин:

7. Київ знаходився на важливому торговельному шляху «з варяг у греки», що з'єднував Балтійське та Чорне моря, а це сприяло зміцненню економіки.
8. Поляни першими зі східних слов'ян почали формувати централізовану владу.
9. Київські князі у постійних військових походах підкоряли сусідні племена.
10. Центр християнства на Русі знаходився у Києві.

Таким чином поєднання вигідного становища, економічної сили, воєнних перемог та ранньої державності сприяло домінуванню київських полян.

Відтак, в'ятичі, які також є батьками сьогоднішніх росіян не досягли такого рівня розвитку, як поляни з кількох причин:

1. В'ятичі жили в лісистих районах між Окою і верхньою Волгою, де було менше родючих земель і зручних торговельних шляхів і це обмежувало економічний розвиток.
2. Відсутність сильної політичної влади.
3. Вплив Хазарського каганату, а це затримало розвиток власних державних структур.

Таким чином природні умови, слабка політична організація та зовнішній вплив хозар стримувало розвиток в'ятичів порівняно з полянами.

Київська Русь була ближчою до європейської політичної моделі середньовічних королівств, а Московське царство сформувало систему влади, схожу на східні деспотії. Це суттєво вплинуло на майбутні історичні шляхи України та росії.

І перша російсько-українська війна пов'язана з такою історичною особою як Андрій Боголюбський. Він був сином князя Юрія Долгорукого та доньки половецького хана Аєпи – онук не просто войовничого народу – половців, але й носія певної системи влади і світогляду. Половці постійно грабували українські землі, що ми спостерігаємо наразі з боку росіян. Але повинні бути причини нелюбові князя до Києва, чому у нього було таке негативне ставлення? На мою думку це:

1. Політичні амбіції (був першим князем, який свідомо відмовився сісти на київський престол після перемоги, що суперечило традиції).
2. Неприязнь до київської знаті (у себе вдома, у Володимирі він усунув бояр від влади, в Києві це зробити було неможливо).
3. Помста за батька – Юрія Долгорукого, якого у 1157 році отруїли.
4. Бажання ослабити Київ.

Через ці причини Андрій Боголюбський не просто завоював Київ, а наказав його жорсткого розграбувати, що було безпрецедентним для того часу.

9 березня 1169 року війська А. Боголюбського у першу неділю Великого посту взяли в облогу Київ «обступили увесь город Киев» – повідомляє місцевий літописець. «І була битва завзята повсюди, і знемагав Мстислав [Ізяславич] у городі». [1, с. 100] 12 березня 1169 р. військо Боголюбського увійшло у Київ, який піддало небачену доти спустошенню: «І грабували вони два дні увесь город – Подолля, і Гору, і монастирі, і Софію, і Десятинну Богородицю. І не було помилування анікому і нізвідки: церкви горіли, християн убивали, а других в'язали, жінок вели в полон, силоміць розлучаючи із мужами їхніми, діти ридали, дивлячись на матерів своїх. І взяли вони майна безліч, і церкви оголили од ікон, і книг, і риз, і дзвони познімали всі [ці] смольняни, і суздальці, і чернігівці, і Олегова дружина – і всі святині було забрано. Запалений був навіть монастир Печерський святої Богородиці поганими, але бог молитвами святої Богородиці оберіг його од такої біди». [2, с. 296] «Такого

не було ніколи» – підтверджує слова київського суздальський літописець. – «І була на всіх людях в Києві туга і скорбота невітшна». [2, с. 297] Вперше в історії кияни відстоювали своє місто зі зброєю в руках, обороняючись від коаліції з 11 князів, зібраних володимиро-суздальським князем Андрієм Боголюбським. Під час облоги не було явної зради з боку київських оборонців, але існують кілька важливих факторів, які могли сприяти падінню міста: брак єдності серед князів, наявність союзників у ворога, швидке падіння міста. Хоча немає прямих свідчень про зраду, політична ситуація була такою, що Київ фактично залишився без серйозної підтримки від інших князівств, а деякі з них навіть допомагали нападникам.

Взяти місто штурмом не вдалося, але після недовгої облоги і за відсутності підмоги частина війська Мстислава і він сам втекли, і 8 березня 1169 року захисники міста здалися, вважаючи, що за тогочасною традицією новий князь прийшов правити. Однак Київ був підданий небаченому спустошенню – за п'ять днів було спалене й розграбоване, тисячі жителів – вбиті, з церков і монастирів викрадені книги, ризи, дзвони та ікони, зокрема Свята ікона Божої Матері, яку згодом було названо Володимирською іконою Пресвятої Богородиці і яка стала найбільшою святиною російської імперії.

Густинський літопис пише прямо та відверто: «Отселе впаде княженіє Києвське, а Володимирське в москві вознеся, оттолі бо Московські князі над Київські начаша владити» [3, с. 91].

Уся історія Московії ґрунтується не на власному розвитку, а на розоренні сусідніх держав та їх підкорені. Яскравий приклад сьогоднішня війна, що йде на теренах України. Росіяни, як і їх пращури, не залишають каменю на камені від наших міст, як це робили війська Андрія Боголюбського у першій московсько-українській війні.

1. Софонович Ф. Хроніка з літописців стародавніх АН України.. К. : Наукова думка, 1992. 332 с.
2. Літопис руський (пер. з давньорус. Л. Є. Махновця). К. : Дніпро. 1989, 326 с.
3. Савченко С. В. Густинський літопис: документальна пам'ятка української історичної думки XVII. *Український журнал будівництва та архітектури*. 2021. № 5. С. 90-94.

Роман МИХАЙЛЕНКО

доцент кафедри теорії,
історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна),
кандидат філософських наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0002-1689-4382>

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

З тих пір як людина навчилася розмірковувати, її зацікавленості та допитливості немає меж. Будь-яке питання прикладного чи наукового характеру не залишається поза увагою, як тільки потрапляє у поле зору людського духу. Як наслідок, маємо величезний обшир, арсенал знань, про що свідчить і колосальний творчий доробок усіх часів та епох. Сьогодні науковець, котрий займається тим чи іншим спектром проблемних питань, по суті неспроможний обійтися без врахування та аналізу попередніх здобутків на відповідній дослідницькій ниві. Дослідник поєднує традицію та сучасність. А сучасне суспільство знаходиться у тотальному пануванні техніки та технологій. Соціальна філософія приходить до ситуації, де розвиток технічної реальності випереджає розвиток теоретичного осягнення сутності техніки загалом. У такій ситуації доцільніше спиратися на форми здорового глузду в тлумаченні проблемних ситуацій. Маємо ситуацію, де суспільний розвиток йде значно попереду правових форм організації суспільства.

Західні дослідники намагаються розкривати певні аспекти техніки та її впливу на сучасне суспільство та його розвиток. Цікаві думки висловлює П. Козловський в роботі «Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку». Він вказує, що технократичне мислення та технічні поняття значною мірою визначають порядок життя та самоусвідомлення сучасного суспільства. Це суспільство дедалі більше схильється до того,